

Finantsinspeksioon

KOHUSTUSLIKU PENSIONIFONDI OSAKUTE TURUSTAMISE NÕUDED

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse 17. novembri 2010. a otsusega nr. 1.1/7-59 ja muudetud Finantsinspeksiooni juhatuse 05.02.2018. a otsusega nr. 1.1-7/36.

1. Pädevus

Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi FIS) § 3 kohaselt teostab Finantsinspeksioon riiklikku finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväarsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.

FIS § 57 lg 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelevalve subjektide suunamiseks.

2. Eesmärk ja kohaldamine

2.1. Eesmärk

2.1.1. Kogumispensionide seaduse (edaspidi KOPS) §-s 6 nimetatud kohustatud isik (edaspidi *klient*) tasub kohustuslikus korras kohustuslikku pensionifondi (edaspidi *pensionifond*) kogumispensionini makset kuni pensioniea saabumiseni. Lähtudes eeltoodust kohustatakse isikut sõlmima pikaajaline leping pensionifondivalitsejaga pensionifondi valitsemise teenuse osutamiseks, mistõttu on sellisele isikule oluline tagada asjakohase ja piisava lepingueelse teabe esitamine.

2.1.2. Vastavalt väärtpaberituruse seaduse (edaspidi VPTS) § 47 lg 1 punktidele 13 ei kohaldata VPTS III osa pensionifondi osakute pakkumise ning seoses nendega tehtavate tehingute ja toimingute suhtes, mistõttu rakendatakse pensionifondi osakute pakkumise ja vahendamise teenuse puhul kliendile vähem investorkaitse tagatisi, kui seda tehakse teiste väärtpaberitega seotud teenuste suhtes.

2.1.3. Juhendi eesmärgiks on täita eeltoodud tühimikku investorkaitse nõuete osas ning suunata pensionifondi osakute turustamisega tegelevaid isikuid esitama enne teenuse osutamist kliendile asjakohast ja piisavat teavet.

2.1.4. Juhend loob eeldused teenuse läbipaistvuse suurenemisele ja aitab kliendil paremini mõista pensionifondi investeerimisega kaasnevat riske ning seeläbi mõista paremini teenuse olemust, vastava kutsetegevuse standardit ja head tava, mis omakorda loovad suuremad eeldused võimalike vaidluste vältimiseks õigussuhte raames heas usus õiguste teostamisel ja kohustuste täitmisel.

2.2. Kohaldamine

2.2.1. Juhend kohaldub igale isikule, kes pensionifonde turustab (edaspidi *turustaja*). Pensionifondivalitseja, andes edasi pensionifondi turustamisega seotud ülesandeid kolmandatele isikutele, hoolitseb ja vastutab selle eest, et kõnealune kolmas isik täidab käesolevat juhendit.¹

2.2.2. Juhendit kohaldatakse isikustatud turustamisele, mis on konkreetsele kliendile või tema esindajale soovitusena andmine punktis 2.2.3 nimetatud toimingute tegemiseks ja ka nõuandvale ja selgitavale

¹ Finantsjärelevalve subjekti poolt ülesannete edasiandmist käsitleb Finantsinspeksiooni soovituslik juhend „Nõuded finantsjärelevalve subjekti poolt tegevuse edasiandmisele (*outsourcing*)”.

Finantsinspeksioon

tegevusele, kui on võimalik tuvastada, et klient sellist nõuannet või selgitust soovib ning turustaja asub seda andma.

2.2.3. Turustamine käesoleva juhendi tähenduses on kliendile soovitus andmine avalduse esitamiseks:

2.2.3.1. pensionifondi osakute omandamiseks;

2.2.3.2. ühe pensionifondi osakute vahetamiseks teise pensionifondi osakute vastu;

2.2.3.3. sissemaksete tegemiseks uude pensionifondi.

2.2.4. Käesolevat juhendit ei kohaldata juhul, kui klient teeb pensionifondiga seotud avalduse omal initsiatiivil ning ta ei ole avaldanud soovi saada nõuannet või selgitust või kui pensionifondi kohta tehakse avalikku reklaami või muul viisil avalikustatakse teavet, mis ei ole isikustatud või mis ei sisalda soovitud punktis 2.2.3 nimetatud toimingute tegemiseks.

2.2.5. Juhendi kohaldamisel tuleb arvestada õigusaktidest tulenevaid nõudeid. Õigusaktidest tulenevate imperatiivsete nõuete korral tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust.

2.2.6. Juhendi kohaldamisel tekkivate rakenduslike ja tõlgenduslike probleemide korral tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest, arvestades käesoleva juhendi eesmärki ning toimida heas usus finantsjärelevalve subjektilt oodatava hoolsusega.

3. Üldnõuded teabe esitamisele

3.1. Teave pakutava pensionifondi kohta tuleb esitada kujul, mis võimaldab kliendil teha igakülgset kaalutud investeerimisotsust ning ulatuses, mis võimaldab kliendil hinnata esitatud teabe põhjal pensionifondi oluliste tingimuste ja toimimise asjaolude vastavust tema investeerimiseesmärgile ja riskitaluvusele ning aitab eelkõige pensionifondiga seotud riske teadlikult hinnata.

3.2. Teave peab olema õige, täpne, üheselt mõistetav, informatsioon ei tohi olla eksitava sisuga ning seal ei tohi midagi välja jääda, mis mõjutaks oluliselt informatsioonis esitatud andmete sisu või tähendust või nendest arusaamist, lähtuvalt mõistlikkuse põhimõttest.

4. Nõuded pensionifondi turustajale

4.1. Pensionifondivalitseja kehtestab sisereeglid ja tagab, et turustamisega otseselt seotud töötajad ja esindajad ning muud kolmandad isikud, kellele on turustamisega seotud ülesanded edasi antud, tegutsevad keskkonnas, kus ollakse pensionifondi turustamist reguleerivatest õigusaktidest ja käesolevast juhendist tulenevatest nõuetest täielikult teadlikud ning hindab selliste sisereeglite tõhusust ja teostab sisekontrolli nende täitmise üle.

4.2. Pensionifondivalitseja maandab ja väldib sisereeglitega huvide konflikti, kus pensionifondi turustamisega seotud juhtide ja töötajate tasustamise alused innustaks neid loobuma või tegema järeleandmisi pensionifondi turustamisega seotud nõuete täitmise osas.

4.3. Pensionifondi turustaja, tema esindaja või töötaja jmt. peab omama kutseoskust, mis võimaldab tal igakülgset ja piisava täpsusega selgitada turustatava pensionifondi olulisi tingimusi ja toimimise asjaolusid ning peab olema läbinud selleks vastava koolituse või olema muul viisil selleks instrueeritud.

5. Pensionifondi oluliste tingimuste ja toimimise asjaolude selgitamine

5.1. Lisaks pensionifondi dokumentatsiooni (tingimused, prospekt, muu kohustuslik teave) kättesaadavaks tegemisele, pensionifondi turustaja selgitab vahetu kontakti olemasolul suuliselt vähemalt järgmisi pensionifondi olulisi tingimusi ja toimimise asjaolusid:

Finantsinspeksioon

- 5.1.1. tegevuse eesmärk ja investeerimispoliitika põhiprintsiibid;
- 5.1.2. tegevusega seotud riskide kirjeldus;
- 5.1.3. seotud tasude suurus ja nende kujunemise alused;
- 5.1.4. seotud dokumentatsiooni, teabe ja aruannete avaldamise kord ja avaldamise koht;
- 5.1.5. tingimuste muutmise kord ja muudatuste avaldamise koht;
- 5.1.6. osakute vahetamise ja uude fondi sissemaksete tegemise alustamise avalduste esitamise kord;
- 5.1.7. kliendi poolt turustamise käigus tehtud avalduste realiseerumisega seotud tähtjaid ja kaasnevad kulud.

6. Riskidest teavitamine

- 6.1. Lisaks pensionifondi dokumentatsiooni (tingimused, prospekt, põhiteave ja muu kohustuslik teave) kättesaadavaks tegemisele, pensionifondi turustaja selgitab vahetu kontakti olemasolul suuliselt pensionifondiga seotud riske vähemalt järgmises ulatuses:
 - 6.1.1. Prospektis esitatud tüüpinvestori kirjeldus - kellele on pensionifondi osakute pakkumine suunatud, sealhulgas näidatakse ära investori eeldatav kogemus vara investeerimisel, investori eeldatav riskitaluvus ja võimalusel eeldatava investeeringu mõistlik pikkus;
 - 6.1.2. Üldine teave investeerimisega seotud riskide kohta (sh eelkõige asjaolu, et osakuomanik kannab investeeringu väärtuse kahanemise riski) ning konkreetse pensionifondi spetsiifikast tulenevate riskide kohta (aktsia- ja võlariski osakaal - selgitus tootluse ja riski suhte kohta jmt.);
 - 6.1.3. Teave pakutava pensionifondiga seotud riskide kirjelduse avaldamise koha kohta;
 - 6.1.4. Pensionifondi investeeringust saadavat võimalikku kasu ei ole lubatud rõhutada, kui samal ajal ei viidata selgelt investeeringuga seotud riskidele;
 - 6.1.5. Esitav teave ei tohi anda tegelikku ega näilist tagatist pensionifondi tulususe või väljamaksete kohta. Pensionifondi ajaloolise tootluse avaldamisel tuleb viidata asjaolule, et pensionifondi ajalooline tulemus ei ole aluseks tuleviku tootlusele ning see võib olla erinev;
 - 6.1.6. Kui pensionifondi turustaja turustab ühe pensionifondivalitseja poolt valitsetavat mitut pensionifondi, siis selgitab ta nende pensionifondide poolt taotletava riski ja tulususe suhte erinevust.

7. Ebakohased võtted pensionifondide turustamisel

- 7.1. Ebakohased võtted pensionifondi turustamisel on keelatud. Ebakohased võtted on muu hulgas järgmised:
 - 7.1.1. turustamisel esitatud teave on vastuolus investeerimisfondide seaduses (edaspidi IFS) ja KOPS-is teabe esitamise kohta sätestatuga;
 - 7.1.2. eksitav, ebaaus- või agressiivne kauplemisvõtte tarbijakaitseseaduse tähenduses;
 - 7.1.3. pensionifondi tingimuste, prospektiga või aruannetega vastuolus oleva teabe esitamine või sellise teabe esitamisel sellise osa välja jätmine, mis võib mõjutada esitatu tähendust;
 - 7.1.4. pensionifondi väliste hüvede pakkumised, mis võivad mõjutada kliente tegema pensionifondi valikul otsust lähtuvalt nendest fondivälistest hüvedest;

Finantsinspeksioon

- 7.1.5. pensionifondi valikuavalduse või selle muutmise avalduse esitamisele kindlustus-, finants- või investeerimisteenuste lepingu sõlmimise eeltingimuse seadmine või loetletud lepingute tingimuste sõltuvusse panemine valikuavalduse või selle muutmise avalduse esitamisest;
- 7.1.6. teise pensionifondivalitseja või pensionifondi suhtes negatiivse fooni loomine, ilma et selleks puuduvad objektiivsed alused või seda tehakse viisil, kus meelevaldselt rebitakse teabe esitamiseks välja üksikuid näitajaid, kuid tervikpilti arvestades võib see olukord näida teisiti;
- 7.1.7. teise pensionifondi tootlusele viitamine, ilma et seejuures järgitaks IFS §-is 82 kehtestatud nõudeid tootluse avalikustamisele;

8. Lõppsätted

Juhend käesolevas redaktsioonis jõustub alates 05.02.2018.a.